

Lier kommune

LIER KOMMUNES NS 8407 GENERELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER FOR TOTALENTREPRISER

Endringer og presiseringer til NS 8406 er delt i to; generelle kontraktsbestemmelser i del 1 som er identiske for alle kontrakter, og de spesielle kontraktsbestemmelser i del 2 som varierer fra kontrakt til kontrakt.

Del 1 GENERELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER

Som generelle kontraktsbestemmelser gjelder NS 8407:2011 *Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser* med de presiseringer og endringer som er angitt nedenfor

I visse prosjekter er det behov for å presisere, gi tilleggsbestemmelser eller endre Lier kommunes generelle kontraktsbestemmelser. Slike bestemmelser er i så fall angitt som spesielle kontraktsbestemmelser for det enkelte prosjekt. Ved motstrid gjelder bestemmelsene i spesielle kontraktsbestemmelser foran bestemmelsene i generelle kontraktsbestemmelser.

1 Definisjoner

1.1 byggherre (NS 8407 pkt 1.1)

Lier kommune er byggherre. Byggherrens oppdragsgivere, leietakere og brukere regnes som tredjemann i relasjon til denne kontrakt. Det er derfor ingen identifikasjon mellom byggherren og disse.

2 Møter

2.1 Byggherremøter (NS 8407 pkt 4.2)

Totalentreprenøren har, i den grad byggherren ønsker det, plikt til å gjennomgå foreliggende prosjekteringsmateriale og utførelse med byggherren, særlig med sikte på å klargjøre og utdype byggherrens krav til funksjon og kvalitet.

Godkjent:

2.2 Møter med kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 4.3)

Siste setning erstattes med: Byggherren skal ha rett til å delta på disse møtene, og byggherrens representant skal alltid ha kopi av møtereferatene.

3 Partenes representanter

3.1 Partenes representanter (NS 8407 pkt 9)

Følgende bestemmelser blir nytt:

Prosjektansvarlig er byggherrens representant. Han er byggesakens administrative leder og er den eneste som har fullmakt til å forplikte byggherren, med mindre annet er uttrykkelig angitt.

Byggeleder er byggherrens representant på byggeplassen og har fullmakt til å fatte beslutninger i tilknytning til styring og kontroll av entreprenørens utførelse. Byggeleder har ikke fullmakt til å bestille tilleggsarbeider, herunder akseptere tilleggskrav fra entreprenøren, med mindre annet uttrykkelig er angitt. Byggeleder har fullmakt til å avvise krav om tillegg.

Engasjerte prosjekterende er byggherrens rådgivere og kan ikke påføre byggherren forpliktelser, med mindre annet uttrykkelig er angitt.

All kommunikasjon, muntlig og skriftlig, mellom partene skal foregå på norsk, herunder bl.a. kommunikasjon i byggemøter og andre møter, utveksling av varsler, endringsmeldinger mv.

Entreprenørens nøkkelpersonell på byggeplass og i hans administrasjon (herunder funksjonene prosjekt- og byggeplassleder, SHA-ansvarlig m.v.) som skal kommunisere muntlig og skriftlig med byggherren og eventuelle brukere, skal beherske norsk godt.

Entreprenøren skal ved oppstart av kontraktsarbeidene benytte den bemanning (dedikert nøkkelpersonell) som er oppgitt i tilbudet. Dette skal verifiseres og tas opp i et eget oppstartsmøte ved byggestart. Dersom entreprenør ønsker utskifting av den i tilbudet oppgitte bemanningen, kreves samtykke fra byggherren. Byggherren kan ikke nekte å samtykke dersom erstatningsmannskapene har tilsvarende kompetanse og erfaring som det opprinnelige tilbudte personell.

4 Kontraktsmedhjelpere

4.1 Valg av kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 10.1)

Plikter

Arbeidet skal utføres av totalentreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold, eventuelt ved underentreprenør og deres ansatte, eller ved bruk av lovlig innleid arbeidskraft. Byggherren kan bestemme at avtale om underentreprise med enkeltpersonforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft skal godkjennes skriftlig av byggherren. Byggherrens godkjennelse endrer ikke totalentreprenørens forpliktelser overfor byggherren.

Entreprenøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, ha flere enn to ledd underentreprenører i kjede under seg.

Ved inngåelse av kontrakter om underliggende entrepriser og tjenesteforhold eller innleie av personell (heretter omtalt som underleverandører) skal totalentreprenøren innhente

- attest for skatt (skatt, forskuddstrekk, påleggstrekk, arbeidsgiveravgift)
- attest for merverdiavgift

fra underleverandører, jf. anskaffelsesforskriften §§ 3-3 (4), 8-7 (4) og 17-14 (4). Fra underleverandører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attester iht. anskaffelsesforskriften § 20-12 (3).

Totalentreprenøren skal også kreve HMS-egenerklæring i underliggende leverandørforhold ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdrag som overstiger en verdi på NOK 500.000 eks mva, jf. forskrift om offentlige anskaffelser §§ 8-8 (3) og 17-15 (3).

Totalentreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at den anvendte arbeidskraft oppfyller kontraktens bestemmelser, herunder at underentreprenører/kontraktsmedhjelpere har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenøren/den prosjekterende og dennes personell. En perm med ovennevnte skatteattester og HMS-egenerklæringer, skal til en hver tid finnes på byggeplass.

Alle avtaler om underentrepriser/prosjektering skal inneholde likelydende bestemmelser om arbeidets utførelse, forhold på byggeplassen, eiendomsrett og andre rettigheter til kontraktarbeid og materialer og utførelse ved underentrepriser/kontraktsmedhjelpere som i denne kontrakt. For øvrig skal nevnte avtaler ikke inneholde noe som reduserer byggherrens rett etter kontrakten.

Byggherrens nektelse av å godkjenne totalentreprenørens valg av kontraktsmedhjelpere etter Totalentrepriseboka pkt 7.1 gir ikke totalentreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre ham.

Sanksjoner

Brudd på totalentreprenørens plikt til å innhente HMS-egenerklæring eller skatteattester, gir byggherren rett til å kreve at totalentreprenøren erstatter vedkommende kontraktsmedhjelpere med en annen kontraktsmedhjelpere som kan fremlegge de aktuelle opplysninger. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattester eller innhentet egenerklæring viser at underleverandør eller innleid personell ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene og andre myndigheter. Omkostningene som

Godkjent:

følge av heving av underentreprenørs/kontraktsmedhjelpers avtale, skal bæres av totalentreprenøren.

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom totalentreprenøren selv eller noen av hans kontraktsmedhjelpere anvender ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 10.000. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette feilen innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

5 Prosjektering, rådgivning mv.

5.1 Prosjektering (NS 8407 pkt 16.1)

Tegninger, beskrivelser og beregninger skal overleveres i tre sett. Dette gjelder både tegninger utarbeidet i byggefasen og de tegninger som skal leveres etter overtakelsen ("som bygget"-tegninger). Sistnevnte tegninger skal også leveres i elektronisk format i henhold til nærmere spesifikasjoner fra byggherren. Dette gjelder også beskrivelser og beregninger dersom byggherren forlanger det.

6 Forhold på byggeplassen

6.1 Lover, forskrifter og andre offentlige vedtak (NS 8407 pkt 18.1)

Internkontroll, SHA og ytre miljø

Totalentreprenøren plikter å ha eller opprette et internkontrollsystem samt ivareta sine plikter mht. helse, miljø og sikkerhet på bygge- og anleggsplassen, iht. de til en hver tid gjeldende lover og regler, samt byggherrens plan for sikkerhet, helse, arbeidsmiljø og ytre miljø for det aktuelle prosjektet. Planen skal være i overensstemmelse med «Energi og klimaplan for Lier kommune»

Ved brudd på ovennevnte plikter, har byggherren rett til å stanse arbeidene dersom han anser det nødvendig.

7 Ansattes rettighet

Totalentreprenøren plikter å påse at arbeidsretten og arbeidslovgivningen etterleves i egen virksomhet og hos den eller de underleverandører/underentreprenører som medvirker til oppfyllelse av denne kontrakt. Dette betyr at lover og reguleringer knyttet til: 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser; 2) helse, miljø og sikkerhet; 3) regulære ansettelse; 4) brutal behandling; 5) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger etterleves.

Særskilt vedrørende gjengs lønn og arbeidsvilkår for arbeidstakerne (tillegg til NS 8406 pkt 13) gjelder følgende:

totalentreprenøren skal sørge for at ansatte i egen organisasjon og ansatte hos underentreprenører som direkte medvirker til oppfyllelse av kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med denne bestemmelsen.

Godkjent:

På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal lønns- og arbeidsvilkårene være i samsvar med gjeldende forskrifter. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om

- a) minste arbeidstid,
- b) lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og
- c) dekning av utgifter til reise, kost og losji,

i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Dersom totalentreprenøren ikke etterlever klausulen, har byggherren rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Byggherren kan holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger besparelsen for arbeidsgiveren.

Totalentreprenøren skal på oppfordring legge frem dokumentasjon for lønns- og arbeidsvilkårene som blir benyttet. Totalentreprenøren skal også fremlegge dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkårene hos underentreprenørene.

Lederen av totalentreprenørens virksomhet er ansvarlig for at denne kontraktsbestemmelsen blir etterlevd.

8 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8407 pkt 20.2)

8.1 Innsynsrett

Byggherren, eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha rett til innsyn i

- a) totalentreprenørens kvalitets- og miljøstyringssystem
- b) utførelsen av kontraktarbeidet
- c) produksjonsprosessen
- d) de deler av totalentreprenørens styringssystemer for øvrig (f.eks. for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for totalentreprenørens oppfyllelse av kontrakten.

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Totalentreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

9 Fakturering og betaling (NS 8407 Pkt27)

Pkt 29.1 "Betalingsfrist" utgår og erstattes av følgende bestemmelser:

29.1 Fakturering og betaling

Godkjent:

Entreprenøren skal merke faktura med prosjektnummer, prosjektets navn, prosjektleder og kontraktsnummer.

Byggherren plikter å betale innen 45 dager etter at han har mottatt korrekt merket faktura.

10 Endringer (NS 8407 Pkt 31)

Pkt 31.1 "Retten til å pålegge endringer", tredje ledd, andre punktum utgår og erstattes av følgende bestemmelse:

"Er ikke annet avtalt, kan ikke byggherren pålegge entreprenøren endringer ut over 25% netto tillegg til kontraktssummen."

11 Fristforlengelse (NS 8407 Pkt 33)

Følgende tilføyes som nytt annet ledd i pkt 33.1 "Entreprenørens krav på fristforlengelse som følge av byggherrens forhold":

Entreprenøren skal utarbeide sin fremdriftsplan slik at endringsarbeider (netto sum av tilleggs- og fradragsarbeider) som i kostnad samlet utgjør inntil 10 % av kontraktssummen i normaltilfellene skal kunne utføres uten forlengelse av byggetiden. Ved beregning av fristforlengelse for endringsarbeider skal det foretas full reduksjon for arbeider som ikke er kommet til utførelse (fradragsarbeider).

12 Vederlagsjustering (NS 8407 Pkt 34)

Partene har avtalt følgende regler for vederlagsjustering som følge av økte utgifter til kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging (Rigg- og drift), jf. NS 8407 pkt 34.1, 3.ledd a):

D.1.9.1 "Regulering av rigg og driftsytelser basert på volum"

Hvis entreprenørens totale vederlag (B) ikke overstiger 1,15 x opprinnelig kontraktsbeløp (C), gis det ingen kompensasjon for økte rigg- og driftsytelser.

Dersom entreprenørens totale vederlag (B) overstiger 1,15 x opprinnelig kontraktsbeløp (C), gis det kompensasjon for økt rigg- og driftsyttelse etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,15 C)}{C}$$

Godkjent:

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks. mva.

B = entreprenørens totale vederlag eks. mva., jf. presisering nedenfor.

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eks. mva.), med eventuelle tillegg eller fradrag eks. mva. etter gjennomført mengdekontroll.

Ved utregning av entreprenørens totale vederlag (B) skal det ikke tas hensyn til:

- *Vederlagsjustering pga. lønns- eller prisstigning.*
- *Vederlagsjustering pga. tiltransport eller administrasjon av sideentrepriser/leveranser, herunder påslag.*
- *Avbestillingserstatning*
- *Kompensasjon for økt rigg og drift etter pkt 24.2.2.*

D.1.9.2 "Regulering av rigg og driftsytelser ved fristforlengelse"

Får entreprenøren innvilget krav på fristforlengelse etter NS 8405 pkt 24.1

"Entreprenørens krav på fristforlengelse som følge av byggherrens forhold", skal utgifter for økte rigg- og driftsytelser kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks. mva.

Y = opprinnelig byggetid

Z = faktisk og innvilget forlengelse utover opprinnelig byggetid.

Reguleringsbeløp i følge denne bestemmelse skal ikke prisreguleres.

Dersom fristforlengelse er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

13 Overtakelse (NS 8407 Pkt 37)

Pkt 37.2 "Protokoll", underpunkt b suppleres med følgende:

Oversikt over mangler kan fremgå av separate referater fra befaringer som er gjennomført før overtakelsesforretningen. Referatene skal i så fall vedlegges overtakelsesprotokollen. Dersom entreprenøren har bemerkninger til referatene, skal disse nedfelles i overtakelsesprotokollen. Dersom bemerkningene er omfattende, kan disse utarbeides på et eget dokument som vedlegges protokollen.

Pkt 37.3 Byggherrens rett til å nekte overtakelse suppleres med følgende bestemmelser som blir nytt tredje ledd. Standardens tredje og fjerde ledd blir nytt fjerde og femte ledd.

Byggherren skal motta kontraktsmessig dokumentasjon (kontroll-, FDV- og annen sluttokumentasjon) fra entreprenøren senest så lang tid før oppstart av overtakelsesforretningen som avtalt. Dersom entreprenøren oversitter denne fristen, skal oppstart av overtakelsesforretningen forskyves tilsvarende.

14 Prøvedrift (NS 8407 pkt 38.2)

Prøvedrift

Med mindre annet er avtalt skal det gjennomføres en prøvedriftsperiode på tekniske anlegg og installasjoner (heretter samlet kalt tekniske anlegg). Med prøvedriftsperiode menes et avtalt tidsrom hvor anlegget prøves under normale driftsforhold, innbefattet samkjøring og, hvis nødvendig, integrert systemtesting med andre tekniske anlegg, og hvor byggherren i prøvedriftsperioden har slik disposisjonsrett som nevnt nedenfor.

Oppstart av prøvedriftsperiode skjer før overtakelse, men etter avholdt og godkjent ferdigbefaring og når funksjonsprøver er ferdig og kontrollert (ferdigstillelse). For ferdigbefaringen og rett til å nekte å godkjenne ferdigbefaringen, gjelder reglene for overtakelsesforretning i NS 8407 pkt 37.1 til 37.4 tilsvarende.

Oppstart av prøvedriftsperiode innebærer følgende:

- a) Byggherren får rett til å ta de tekniske anlegg og resten av kontraksarbeidet i bruk.
- b) Risikoen for kontraksarbeidet går over på byggherren, jf. NS 8407 pkt 19.1.

Prøvedrift har følgende hensikt:

- Kontrollere at anleggene fungerer tilfredsstillende
- Vise at funksjoner og anlegg er stabile over tid
- Etterkontrollere og justere (regulerings)funksjoner basert på driftserfaring
- Kontrollere at anlegg for øvrig er i henhold til kontraktens funksjonskrav
- Gi driftspersonell opplæring og driftserfaring sammen med totalentreprenøren/leverandørene av de enkelte anlegg
- Rette feil og mangler som avdekkes i prøvedriftsperioden.

Justering av prøvedriftsperiodens lengde

Totalentreprenøren skal, i samråd med byggherren, ha anledning til å ta de tekniske anlegg ut av drift i kortere perioder for utbedring eller reparasjon mot tilsvarende forlengelse av prøvedriftsperioden.

Dersom byggherren kan påvise at de tekniske anlegg ikke oppfyller kontraktens funksjonskrav sammenhengende i de fire siste ukene av prøvedriftsperioden, eller dersom prøvedriftsperioden av annen årsak ikke har fungert etter sin hensikt i samme periode, forbeholder byggherren seg retten til å kreve prøvedriftsperioden forlenget inntil disse krav er oppfylt. En slik forlengelse av prøvedriftsperioden gir ikke totalentreprenøren grunnlag for tilleggskrav.

Totalentreprenørens plikter

Totalentreprenøren skal i prøvedriftsperioden ha ansvar for drift og vedlikehold av de tekniske anlegg, og i denne forbindelse holde det tekniske personell på anlegget som er nødvendig. Totalentreprenøren skal utføre vedlikehold av sine anlegg i prøvedriftsperioden iht. totalentreprenørens egen vedlikeholdsbeskrivelse, og i denne forbindelse dekke alle vedlikeholdskostnader, inklusive forbruksmaterieil.

Totalentreprenøren skal også gjennomføre faste besøk på anlegget for å kunne oppfylle hensikten med prøvedriften, jf. ovenfor.

Godkjent:

Under prøvedriftsperioden plikter totalentreprenøren umiddelbart å iverksette nødvendige tiltak dersom det påpekes eller oppdages feil og mangler. Dokumentasjon fra prøvedriften skal utarbeides av totalentreprenøren og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifisering og prosedyrer.

Byggherrens plikter

Byggherrens driftspersonell utfører daglig tilsyn av de tekniske anlegg. Dette fritar ikke totalentreprenøren fra noen av hans plikter, jf. ovenfor. Energikostnader i prøvedriftsperioden dekkes av byggherren.

Overtakelse

Overtakelsesforretning skal holdes i rimelig tid etter utløpet av prøvedriftsperioden. Overtakelse av kontraktsarbeidene skjer først etter utløpet av prøvedriftsperioden og gjennomført overtakelsesforretning.